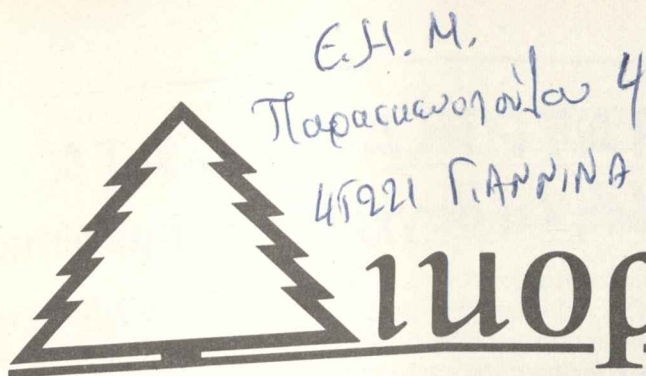

ΔΙΚΟΡΦΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη εφημερίδα του Συλλόγου Δικορφιωτών Ζαγορίου

ΤΕΥΧΟΣ 50 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1992

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΔΗΜ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ - ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ 44, 121 37 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ Τηλ. 57.38.093

ΕΝΔΟ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Ο σκοπός αυτής της στήλης

Όπως θα έχετε παρατηρήσει, από το προηγούμενο τεύχος της Εφημερίδου μας, ο υποφαινόμενος έχει ανοίξει μια νέα στήλη με τον τίτλο «ΕΝΔΟ-ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ».

Η λέξη σημαίνει, τι συμβαίνει μέσα στην κοινότητά μας. Επομένως σκοπός της στήλης είναι η προβολή θεμάτων, ζητημάτων και προβλημάτων του χωριού μας γενικά.

Αλλά και η επικοινωνία (δια του γραπτού λόγου) όλων των απανταχού της Ελλάδος ευρισκομένων Δικορφιωτών.

Ακόμη σκοπός της στήλης είναι ο συντονισμός των ενεργειών του Συλλόγου και η προβολή του επιτελούμενου έργου του, όπως και η πρόκληση των υποχρεώσεων των κοινοτικών μας Αρχόντων και η προβολή των επιτυχιών τους, με πνεύμα ανθρώπινο, αγαθό, καλοπροαίρετο και όχι πικρικό.

Έτσι θα καταγράφω και θα σχολιάζω νέες, αποφάσεις, εκδηλώσεις και άλλης μορφής Δικορφιωτικά γεγονότα του σήμερα και του χθες.

Παρακαλώ δε τους κοινοτικούς μας Αρχόντες να με ενημερώνουν για τις δραστηριότητες (και τις παραλείψεις τους...), καθώς και τα μέλη του Σ.Σ. του Συλλόγου Δικορφιωτών, ώστε η στήλη να ανταποκρίνεται στο ρόλο της και στην αποστολή της επαφής.

Θέλω δε την κριτική όλων σας (αυστηρή καιδίκαιη) για κάθε παράβαση μου και παράλειψή μου, καθώς και κάθε άδικη και επιπόλαιη κριτική μου.

Μ' αυτές τις προϋποθέσεις άνοιξα αυτή τη στήλη, κι έτσι θέλω να τη συνεχίσω και να την ολοκληρώσω.

Δίκορφο..... ή Δικόρυφο;

Στην καθημερινή μας κουβέντα στις μεταξύ μας σχέσεις μας, και για όλη μας τη ζωή το χωριό μας το αποκαλούμε όλοι μας Δίκορφο και ποτέ Δικόρυφο....

Οι λέξεις και η μια και η άλλη είναι Ελληνικότητες, σύνθετες και ανερώνουν δυο κορφές, ή κορυφές.

Το όνομα Δίκορφο ήταν γραμμένο στα Αρχεία μας, στη Νομαρχία, στο Γραφείο Εσωτερικών και Παιδείας, στη Στρατολογία και παντού.

Κάποτε όμως (προ εικοσιπενταετίας περίπου νομίζω...) το όνομα άλλαξε ήχο και... γεύση... Έγινε Δικόρυφο.

Ίσως κάποιοι καθαρολόγοι (σχολαστικοί, καθαρευουσιάνοι, με φθαλμούς παροπλισμένους και... σκοτεινούς) το άλλαξαν και το ... μεταβάπτισαν. Κι έτσι ο δούλος του Θεού μετεβαπτίσθη από Δίκορφο σε Δικόρυφο.

Λες και άλλαξε κάτι, ή κάποια έννοια. Λες και ήταν το παλαιό Σλαύικο και το νέο Ελληνικό....

Απλώς όλα έγιναν από σχολαστικίστικη και εξοργιστική θα έλεγε ανειδίκελη κρατική παρέμβαση και δόθηκαν δραστηριότητα. Γιατί η λέξη κορυφή, γίνεται πολλές φορές στο λόγο μας (τον

προφορικό, το γραπτό και τον ποιητικό) κορφή, χάριν ευφωνίας και συγκοπής.

Γιατί λοιπόν ενόχλησε το όνομα Δίκορφο και έγινε δευτέρα βάπτισή ανόμως και επιπολαίως σε Δικόρυφο;

Όλοι μας δε λέμε: Είμαι Δικορφιώτης, είμαι απ' το Δίκορφο; Κατάγομαι απ' το Δίκορφο και ...γεννήθηκα στο Δίκορφο;

Διερωτώμαι (ύστερα από τις παραπάνω σκέψεις) μήπως δεν θα ήταν άσχημη και επιπόλαιη η ιδέα να επανέλθει το όνομα του χωριού μας (στα χαρτιά κι όχι στη συνείδησή μας) στο πρώτο, σωστό, καθιερωμένο και επιβεβλημένο πρότυπό του, δηλαδή στο διατυπούμενο από όλους μας και λεγόμενο Δίκορφο.

Το κοινοτικό Συμβούλιο και η πλειοψηφία των καταγομένων εκ Δικόρφου, τι γνώμη έχουν;

Συμφωνούν, ή διαφωνούν;

Ασφαλτοστρωμένος δρόμος

Κάθε επίσκεψη (θερινή, ή χειμερινή) στο Δίκορφο προβληματίζει τον οδηγό, αλλά και τους επιβάτες παντός αυτοκινήτου, όταν τελειώνει η ασφαλτος, στην Ελάτη και αρχίζει ο χωματόδρομος.

Η σκόνη αιωρείται, οι πέτρες πετάνονται, το νερό λιμνάζει μερικές φορές και η ταχύτητα των οχημάτων φτάνει στο ελάχιστο. Δε μιλώ για τη φθορά του και το ταρακούνημα.

Όσο χρόνο χρειάζεσαι για 28 χιλιόμετρα, άλλο τόσο θέλεις για τα υπόλοιπα δέκα.

Η Κοινότητα βεβαίως, από παλιά, έχοντας όλα τα παραπάνω υπόψη της, έκαμε ενέργειες για την ασφαλτοστρωση του δρόμου μας.

Παρακάλεσε τη Νομαρχία, ενόχλησε τις αρμόδιες Υπηρεσίες και φάνηκε κάποτε, ότι ο δρόμος θα ασφαλτοστρωθεί.

Όμως η τελική απόφαση δεν ήταν υπέρ ημών (των Δυτικών...) αλλά υπέρ των άλλων, που ίσως είχαν και περισσότερους αντικειμενικούς λόγους.

Όμως έχω τη γνώμη, φίλοι μου, ότι το έργο αυτό είναι εκ των πρώτων του Δικόρφου. Άμεσης προτεραιότητας και ανάγκης και πρέπει οπωσδήποτε να είναι ο πρώτος στόχος μας και η πρώτη επιδίωξή μας...

Ο χρόνος θα ελαχιστοποιηθεί. Η διαδρομή θα είναι άνετη και σίγουρη. Και το ελβετικό μας τοπίο θα αξιοποιηθεί και θα γίνει γνωστό σ' όλους τους Ηπειρώτες και Γιαννιώτες.

Γιατί, ξέρετε πόσοι τουρίστες και επισκέπτες μόλις αντικρύσουν χώματα και λάσπη επιστρέφουν αθροίς όπισθεν και πόσοι, προτού ξεκινήσουν ερωτούν σχολαστικά: «έχει ασφαλτο, ή χωματόδρομο».

Ελπίζω (και πάλι...) αυτό το έργο, μαζί με την υδροδότηση του χωριού, να είναι πλέον η πρώτη, προτεραιότητα όλων μας και κυρίως των υπευθύνων Τοπικών μας Αρχόντων....

Συνέχεια στη σελ. 2

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ

ΔΙΚΟΡΦΟΥ

συνέχεια από προηγούμενο

Σιουρπάτα (η)

Ονομασία τοποθεσίας, ύψωμα με πλαγιές απότομες γεμάτες με λακκίες και χαλίκια, όπου παλιά υπήρχαν και καλλιεργούμενες εκτάσεις, σε απόσταση δυο ωρών από το χωριό και δυτικά, στα σύνορα με την Ασφάκα. Η ονομασία προέρχεται από την αρομούνινη μετοχή "surpat", "surpata", του ρήματος "surpu", που σημαίνει "αναποδογυρίζομαι", "γκρεμίζομαι" και οφείλεται στη σαθρότητα του εδάφους της παραπάνω περιοχής.

Σιμιάτικα (τα)

Παλιά ιδιόκτητα αμπέλια της οικογένειας Σιώμου, στη θέση "Σμίξη", σε απόσταση δυο ωρών. Το όνομα Σιώμος προέρχεται από το βαφτιστικό "Θωμάς" Θώμος Σιώμος.

Σιώμου Αμαλία

Παλιό ιδιόκτητο χωράφι στην περιοχή "βαρκά".

Σκάλα (η)

Ονομασία τοποθεσίας που αρχίζει από την νότια άκρη του χωριού και φτάνει ως το εξωκλήσι του Αγίου Ιωάννη, και που δόθηκε, η ονομασία, εξ αιτίας της κλιμακωτής διαμόρφωσης του εδάφους.

Σκίζα (ι)

Ονομασία τοποθεσίας με μικρή χαράδρα στη θέση "Λεφτοκαρυά", πάνω από το παλιό σπίτι της οικογένειας Γκούνη, στη δυτική άκρη του χωριού.

Σμίξη (η)

Ονομασία τοποθεσίας περίπου διόμιση ώρες βορειοανατολικά του χωριού, όπου είναι και τα σύνορα Δικόρφου-Νεγάδων-Κήπων και που σμίγουν δυο ρέματα.

Σουντενίκ (η)

Όνομα τοποθεσία στα σύνορα με τη Μανασή, δεκαπέντε λεπτά απόσταση από το χωριό και ανατολικά από αυτό. Εκεί υπήρχε βρύση με πολύ κρύο νερό και χωνευτικό νερό, με ωραία τοιχοποιία και κάνουλα και με πεζουλάκια γύρω από τη βρύση. Τώρα η βρύση δεν υπάρχει γιατί την χάλασαν οι Μανασιώτες για να χρησιμοποιήσουν το νερό για ύδρευση. Η λέξη "σουντενίκ" προέρχεται από το σλάβικο "studenb" = ψυχρός, κρύος και την κατάληξη "-ikb".

Σταθάτικα (τα)

Παλιά αμπέλια, ιδιόκτητα της οικογένειας Στάθη, στην περιοχή "Λίπποβα".

Στάλος Δογγορόζη

Παλιός ιδιόκτητος στάλος στην τοποθεσία "μεσιαράχη". Στάλος είναι η τοποθεσία με τα ψηλά τα δέντρα, όπου το μεσημέρι ξεκουράζονται τα γιδοπρόβατα (σταλίζουν). Η λέξη "στάλος" προέρχεται από το σλάβικο "stolb", που σημαίνει "το κάθισμα".

Στάλος Μπίμπη

Δασική έκταση στην θέση "βλαχόστρατα", που πήρε την ονομασία από παλιό ιδιόκτητο στάλο που υπήρχε εκεί.

Στάλος Καρατζά

Ονομασία τοποθεσίας και της γύρω δασικής περιοχής, από παλιό ιδιόκτητο στάλο που υπήρχε εκεί, προς τα σύνορα με τη Μπάγια, δυο ώρες περίπου απόσταση και προς τα βόρεια από το χωριό.

Στάλος Κοντογιάννη

Παλιός ιδιόκτητος στάλος σε δύο ώρες απόσταση από το χωριό, στη θέση "μεσιαράχη".

Στάλος Τσιούρη

Παλιός ιδιόκτητος στάλος στην τοποθεσία "βλαχόστρατα".

Σταυρός

Ονομασία τοποθεσίας μιάμιση περίπου ώρα από το χωριό και δυτικά από αυτό, όπου υπάρχει σταυροδρόμι με γκαλντερίμι, απ' όπου και η ονομασία.

Στενά

Όνομα τοποθεσίας, στενού δρόμου, ανάμεσα από λόφους δυο, απ' όπου και το όνομα, στην τοποθεσία "μπαούσια".

Στίμα (το)

Ονομασία μονοπατιού στην τοποθεσία "βαθύλακκος", που είναι σύνορο μεταξύ Δικόρφου και Ντοβράς. Η ονομασία ίσως προέρχεται από τη λέξη "στίμα" που με την παράφραση έγινε "στίμα".

Στούπαινα (η)

Ονομασία μοναστηριού αφιερωμένο στην Παναγία, σε υψόμετρο 1020 μέτρα στην πλαγιά του Μιτσικελιού που βλέπει προς τον κάμπο των Γιαννίνων, νότια του χωριού. Η ονομασία της μονής οφείλεται, κατά τον Λαμπρίδη, στο όνομα γυναίκας, αγνώστου πατρίδας και καταγωγής, που έδωσε χρήματα για να μεταφερθεί η εκκλησία από την θέση "πηγαδούλα" στην σημερινή, για να αποφύγει η εκκλησία τα δεινοπαθήματα από το πέρασμα τουρκικού στρατού. Η ονομασία "Στούπαινα" προέρχεται από το επίθετο "Στούπης" και αυτό από το αλβανικό "shiture-a", που σημαίνει "το πώμα".

Στρώματα

Λειβαδικές εκτάσεις κατά στρώματα, απ' όπου και η ονομασία, καθώς και η γύρω δασική περιοχή, δυο περίπου ώρες απόσταση από το χωριό και βορειοανατολικά από αυτό.

Τζοντίλα (η)

Η παλιά ονομασία του χωριού. Η ονομασία αυτή προέρχεται από το σλάβικο "zdila" και "zd/Eela", που θα πει όστρακο, κεραμίδι. Την εκδοχή αυτή ενισχύει το γεγονός ότι, τόσο κατά την διάνοιξη του δρόμου προς τον Αι-Γιάννη, όσο και σε άλλα σημεία παλιότερα έχουν βρεθεί όστρακα.

Τσιαντή (του)

Παλιό ιδιόκτητο χωράφι στη θέση "αψήσιαλος", δυτικά του χωριού και σε απόσταση δέκα λεπτών. Εκεί, σ' αυτό το χωράφι υπήρχαν και τα καμίνια. Το χωράφι έχει κοπεί από τον δημόσιο δρόμο. Κάτω από το χωράφι, στην ανατολική του άκρη, υπάρχει μια τρύπα στο έδαφος, όπου ρίχνοντας πέτρα, την ακούς να πέφτει για λίγα δευτερόλεπτα και μετά χάνεται.

Τσιούμες τ' Κάρά

Ονομασία υψώματος νότια του χωριού και σε απόσταση μιάμισης ώρας από αυτό κοντά στο μοναστήρι της Στούπαινας. Υπήρχαν παλιά, χωράφια ομώνυμης οικογένειας. Η λέξη "τσιούμα" θα πει "συστάδα από δέντρα που σε μυτερή κορυφή βουνού" και προέρχεται από την λατινική λέξη "cui" που θα πει "νεαρός βλαστός, άκρη, κορυφή".

Τσιουμπουσλή (του)

Παλιό ιδιόκτητο χωράφι, αμπέλι, στη θέση "φερετσιέτα", του Δημήτρη Λέκκου. Η ονομασία από το παρατσούκλι του παραπάνω άνδρα Τσιουμπουσλής, που προέρχεται από το τούρκικο "cumbuslu", που θα πει "ζωηρός, χαρούμενος".

Τσιουρλή (του)

Όνομα τοποθεσίας στη "ράχη Γκόγκου", όπου υπήρχε νερό και πότιζαν ζώα, τα μέλη της παραπάνω οικογένειας.

Τσίπας (της)

Ονομασία ρέματος στη θέση "οξυά", από παλιό ιδιόκτητο χωράφι, περιοχής, δεκαπέντε περίπου λεπτά από το χωριό και δυτικά του υψόμετρο 1060 μέτρα.

Τσιριτσισκούς (της)

Παλιό ιδιόκτητο χωράφι στην τοποθεσία "κουρκούπετες", της οικογένειας Στεργιάδη. Η ονομασία προήλθε από το παρατσούκλι της Λεύκας Στεργιάδη.

Τσούκα (η)

Η πιο ψηλή κορυφή του χωριού με υψόμετρο 1596 μέτρα, δυτικά του χωριού και σε απόσταση μιάμιση με δύο ώρες από αυτό. Η ονομασία προέρχεται από τη λέξη "τσούκα" που θα πει "η μυτερή κορυφή βουνού" αυτό στο λατινικό "zucca" που θα πει "κολοκύθι".

Τσούκας πλάι (το)

Ονομασία της πλευράς της Τσιούκας που είναι ορατή από το χωριό.

Τρύπα τ' Αη-Γιάννη

Περιοχή στο ομώνυμο Εξωκλήσι, όπου υπάρχει τρύπα στη γη παράδοση λέει ότι εκεί βρέθηκε η εικόνα του Αη-Γιάννη, που ανάγκασε χωριανούς να χτίσουν το σημερινό εκκλησάκι. Επίσης λένε ότι σ' αυτή τρύπα έριξαν μια γάτα, που βγήκε στην νοτιοδυτική άκρη του χωριού, στη θέση "λεφτοκαρυά". Κατά την γνώμη μου, η εικόνα βρέθηκε εκεί από σεισμό, απ' τον οποίο έπεσε το Εξωκλήσι μια και που αυτό τοποθετείται παλιό πάντα, ακριβώς πάνω από την τρύπα.

Φεριτσιέτα (τα)

Ονομασία τοποθεσίας γεμάτης με φτέρες και παλιά χωράφια, μισή απόσταση από το χωριό και βόρεια αυτού, σε υψόμετρο 770-1000 μέτρα. Η ονομασία προέρχεται από το αρομούνικο "feruca" που είναι η φτέρη και κατάληξη "-et".

Φλόκως (της)

Παλιό ιδιόκτητο αμπέλι στη θέση "λίπποβα".

Φρεντζάτο (το)

Όνομα τοποθεσίας όπου υπάρχει λόγγος, στη θέση "κουρκούπετες" είκοσι επτά απόσταση από το χωριό και βόρεια από αυτό. Η λέξη "φρεντζάτο" προέρχεται από το αρομούνικο "frenca", που σημαίνει "κουρεμένο, αποψιλωμένο".

Ψηλή ράχη

Απότομη πλευρά βουνού που υψώνεται σχεδόν κατακόρυφα υψόμετρο 800-900 μέτρα, στα σύνορα με την Μανασή, είκοσι λεπτά απόσταση από το χωριό και ανατολικά.

Καστρί (το)

Ονομασία τοποθεσίας στην περιοχή "καταφύγι". Την ονομασία αυτή άκουσα από νεότερους ανθρώπους, οι οποίοι και οι ίδιοι δεν ήξεραν καμία άλλη λεπτομέρεια. Ρωτώντας τους μεγαλύτερους χωριανούς, δεν μπόρεσα να εξακριβώσω την ύπαρξη ή όχι της τοποθεσίας αυτής. Μήπως έχει σχέση με τα ερείπια βυζαντινού φρουρίου που αναφέρει ο Ι. Λαμπρίδης στην τοποθεσία αυτή, που κοντά είναι και ο Αι Γιάννης; Την ονομασία αυτή άκουσα πρόσφατα και δεν μπόρεσα μέχρι στιγμής να επισκεφθώ την περιοχή μήπως και διαφωτιστώ καθόλου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εάν επιλεγό, θα ήθελα να κάνω ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με την καταγωγή των τοπωνυμίων στο χωριό μας. Ετσι βλέπουμε ότι τα τοπωνύμια με ελληνική προέλευση καλύπτουν τα 81,5% όλων των τοπωνυμίων του χωριού, τα δε με σλαβική προέλευση τα 18,5%, γύρω στα σαράντα. Από τα ξένα τοπωνύμια, τα 40% σλαβικής προέλευσης, το 20% βλάχικης προέλευσης, από 18% τούρκικης, 4% αλβανικής, το δε 4% λατινικής. Τα τούρκικα και αλβανικά τοπωνύμια εξαιρούμε από ένα-δυο, είναι όλα κυριώνυμα, γεγονός που πιστοποιεί ότι πενήτακόσια χρόνια πριν, τουρκική και αλβανική παρουσία δεν ήταν απλά στο χωριό και κατ' επέκταση στο Ζαγόρι.

Τα πολλά σλαβικά ονόματα, κυρίως των μεγάλων τοποθεσιών, Μιτσικέλι, και αυτό του χωριού ακόμα, Τζοντίλα, μας πιστοποιούν την εγκατάσταση των Σλάβων στη περιοχή και κατά πάσα πιθανότητα την ίδρυση του χωριού μας από αυτούς.

Τα βλάχικα τοπωνύμια, σε σχέση με τα άλλα χωριά της περιοχής (Ε. Μανασή, Κάλωτα, Στολοβό), είναι σίγουρα περισσότερα. Αλλά ως μη ξεχνάμε, πολύ πιο μεγάλη έκταση του χωριού μας από αυτά. Και βέβαια ο αριθμός βλάχικων τοπωνυμίων του χωριού μας και των άλλων παραπάνω χωριών, απέχει από τους ανάλογους αριθμούς των άλλων χωριών του κεντρικού Ζαγορίου. Προφανώς είχαμε και στο Δικόρφο παλιότερα μια πολύ μικρή εγκατάσταση Βλάχων.

Τα πολύ λίγα λατινικά τοπωνύμια, προφανώς είναι κατάλοιπα της Ρωμαϊκής κυριαρχίας στην Ηπειρο.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε και το γεγονός, ότι τα τοπωνύμια με σλαβική προέλευση είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία προς τα βόρεια του χωριού, το χωριό δηλαδή και προς την κοιλάδα των Ριζανών. Αντίθετα, προς τα νότια, δυτικά, πάνω από το χωριό δηλαδή, μόνο 4-5 ξενικά τοπωνύμια υπάρχουν.